

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвөдиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы Өртэ 2 көп.

СЕПТЕЛГЕ БОЛГАШ ӨӨРЕДИЛГЕ

Республиканың кедээ ажил-ишчилери СЭКП ТК-ның октябрь Пленумунун шийтпирлерин улуг сеткил ханышкын-биле хүлээп ап, таныжып турар. Пленумунун шийтпирлеринде тараа бүдүрерин бүгү хемчег-биле хөгжүдери чугула черде болуп хөвөр эрткен. Партияның Тыва область комитетинин чаа эртен пленуму кедээ ажил-агый ажилдакчыларының мурунуга перспективтиг тодаргай сорулгаларын салган. Мал ажилының продуктулуун болгаш кедээ ажил-агый култураларының дүктүтүүн бедирер сорулгалы чедишкенин шийтпирлер дээр, республиканың кедээ ажил-агый ажил-ишчилери хей чүдүдери кылар.

Бо айтырыг талаш-биле чорудар хемчеглерде часы тарыл-гага кедээ ажил-агый техниказын болгаш механизатор кадрларын белеткээр чугула чери ээлээр ужурул. Республиканың механизаторларының кол сазгы салыр чуулгу, тракторларның болгаш өске-даа кедээ ажил-агый машиналарының септелгези болур.

Бо чылдың дөрткү кварталында кедээ ажил-агый машина-ларының септелгезин «Сүт-Хөл», «Өк», «Межегей» совхозтарын, Хаа-Хем районун «Тинилеге», Ленин аттыг колхозтарының механизаторлары организастыг чорудуп, кварталдың септелге планын дозуп турар. Оң-биле кады дыка хей черлерде техника септелгези организастыг зөөс чоруп турарын маиза айтыр херек. Улуг-Хем районун ажил-агыйларында, «Шекпээр», «Тээл», «СЭКП-ниң XVII съездин аттыг», «Рос-сия» совхозтарда септелгези багай организастаан. Бо ажил-агыйларын удурутчулары эртен чылдың чазыгарын ка-таптап турар. Техниканы далаш-биле шынарлыг зөөс сеп-тезинин түннелинде часы, күсүк хову ажилдарының үе-зинде агрегаттарның анаа турар чоруп хей болган. «УТНА 25 чылы», «Тээл», «Найырал», «Чыраа-Бажы» совхозтар-га, Улуг-Хеминиң «Күш-Ажылдыг хосту», Жидана аттыг, Бик-Хеминиң «Искра», «Тинилеге» колхозтарында мастерсия-лары аажок оладалашкын-биле белеткизинин чылдагалыг-дан дөрткү кварталда техника септелгези үстүрүгө чедип турар.

Декабрь 1-ге чедир республикада тракторлар септелгезинин планы 43,1 хуу, септелгезинин — 64,8 хуу, андзыннарның — 54,7 хуу, култиваторларның — 51,2 хуу күүсеттинген. Кедээ ажил-агый бүдүрүлгө эргелдеринин, колхозтарын, совхозтарын удурутчулары амгы үгө чедир техника сеп-телгезин дүгүдериинин боттук хемчеглерин албайн, тракторларын болгаш өске-даа машиналарын «Сельхозтехника» салбырларында өй-шаанда чедирип барган турарлар. Чижээ, «Сельхозтехника» салбырларының Шаган-Арыга, Сарыг-Септе, Самагалдайда мастерсиялары амга чедир долу күш-биле ажилдашкан турарлар.

Республиканың ажил-агыйларының тракторларының 40 хуу кирезин «Сельхозтехника» мастерсияларына сеп-тез ужурул турбуне, чамдык салбырларда мастерсиялар септелге херекселери-биле четче хандырткан, септелгезин шынары куу болуп арттышкан, тракторлар септелгези-нин темпиз бар аргалардан хомудал турар.

Райондарының кедээ ажил-агый бүдүрүлгө эргелдеринин болгаш «Сельхозтехника» органнының инженер-техниктиг

ажылдакчылары септелгезин чорудулгазын кошкан кон-трольдап турарлар. Септелгезинин техниктиг негелдерин үрөп турар механизаторлардан оң ужурун айтыр болгаш ажил-агый чоруп турарын шыгыныг контролга алыр херек. Ажил-агый бүдүрүлгө мергежилдиг механизаторлардан контрол-лерин тургузар болгаш септелгезин кедээ ажил-агый машиналарын хүлээп алыр комитетилерин организаста-таар.

Септелгезин дүгүдери талаш, оң доктаатканын про-грамманың хемчээлинге дүүшүр артын негелдер-биле өй-шаанда хандыры, мастерсияларын мергежилдиг септе-чилер-биле четчелер хемчегин алыры чугула. Септелгези бү-дүрүлгө тодаргай оналдаларны бээр, оларны чедишкенин күүседир дээр социалисттиг чарышты организастап, чарыш-ты түннелинде өй-өйдө үндүрүп, мунишчыларын дү-жүлгезин өскелерге негелдер херек. Социалисттиг чарыш-ты удурутчу, оң эки үр-түндүгүндүгү чорудуп чедип алыр партия, профсоюз, комсомол организацияларының дорт хүлээлгези болур. Берген оналдаларын амыр күүседип турар механизаторларын мораль болгаш материал талаш-биле дет-кир, оларга култур-амыдыралдын чогуур байдалдарын тургузар херек.

Ам механизатор кадрларын белеткээринин болгаш оларның мергежилин бедиреринин үези келген. Бо чугула ажилда «Тээл» совхоз, Хаа-Хем районун Ленин аттыг, «Тинилеге» колхозтары организастыг эгелзир. Олар өөредилге бөлү-ктерин четчелер тургускаш, дузалар чүдүдери-биле хандырган.

Хей сангыч механизаторлар чейкин турар кирезинде-ле Танды районун чамдык ажил-агыйлардык механизатор кадрларын белеткелин чоруттайн турар. Ажил-агыйларын удурутчулары, инженер-техниктиг ажилдакчылары бо ай-тырыгын чүгө чугулажып турар боордан аңгыда, а тодар-гай ажил-херекче ам-даа кирзирген. Ылангыч «Межегей», «Россия», «Тинилеге» совхозтарда болгаш дүжүлгө стан-цияларда хей механизатор четпес, а кадрлар белеткелин чүг-ле «Тинилеге» совхозта организастаан. Механизаторларын өөредирин, анык механизаторларын белеткээринин сонгаар чыгышкан, ам чер болганга организастаар херек. Өөредил-геге чылашканын, хову бригадаларының ажилдакчыларын хаара тудар болгаш кичээлдер чорударына таарымчалыг бай-далдарын тургузар.

Септелгезинин күш-ажылын организастарына оңа ки-чээлгезин салыр. Ажил-агыйларында эгелзеш «Сельхозтех-ника» органнының мастерсияларына чедир техника сеп-телгезинде бүгү экендер машиналарын негелтери-биле, бү-дүрүлгө ажилдарының болгаш дыштарыныкы байдалда-ры-биле хандыртканын турарын чедип алыр. Ажил-агыйлар-ның партия организациялары, оларнын коммунисттери, кедээ ажил-агый бүдүрүлгө эргелдеринин, колхозтарын, сов-хозтарын, «Сельхозтехника» бүдүрүлгелеринин тусай эр-темингери бо ажилга улуг рольду ойнар ужурул.

Республиканың механизаторларының чүгө организастыг, бедир дүдүрүлгү күш-ажылы техника септелгезинин пла-нын бедир шынарлыг күүседир болгаш оң-биле В. И. Лени-нин чус чылынга алдар болдурган социалисттиг хүлээлгелер-

СЭКП ТК-ның Пленумунун шийтпирлерин—амыдыралга

ТОДАРГАЙ СОРУЛГА АЙЫТТЫНГАН

Быыл хоорай комитетинин VI пленумунга «СЭКП ТК-ның октябрь Пленумунун шийтпир-лери болгаш хоорайның партия организацияларының сорулгалары» илеткеди партия хоор-комунун бирги секретары өш П. Т. Киселев кылган. Илет-кеди хоорайның партия орга-низацияны үлөтүр бүдүрүлгө черлеринин ажилын удурут-чу турарында аңгыда, кедээ ажил-агый коллективтерин удурутчу турарын оналзап дем-делгез. «Тере-Хөл» колхоз, «Көк-Тей», «Сукка» совхоз-тар беш чылдын үшкү чылы-нын планын оналдаларын күүседир талаш-биле эки

ажылдаан демделгелтиген. Кедээ ажил-агый бүдүрүл-гезин мергежилдиг удурут-чу үлөтүрүлгө боттук хем-чеглерин эргелжик чугулазын хоорукком даргазы өш С. Красный, «Тере-Хөл» кол-хозтун даргазы өш Б. Нош-кар-оол, «Кара-Хаа» совхоз-та партия организациязын секретары өш А. Клименко.

«Көк-Тей» совхозтун кол ин-женери өш А. Полянский олар эң чиди-биле көдүрүп, үлөтүр сандаларын бергенер. Пленумга ол мышкаа хоорай банкоманын эргелти-ди өш К. Сигирова, сайтарыл-га баалазын директор өш А. Зыков, хоорайны улуусу контрол комитетинин даргазы өш И. Ильин, профтехучилище

директору өш К. Шишинин, олар база санал берген. Пленумга СЭКП обкомунун секретары өш К. С. Шойгу киржин, санал берген. Хүлээп алдынган доктаалга В. И. Ленинни төртүтүгүн хүндүлдеп бээр чус чыл оң бо-лоруна чедишкенин ужура-жык талаш-биле боттук хем-чеглерин айткан.

ТИИЛЕКЧИЛЕР

«Тыва даг-дугу» комбинаттың ажил-ишчилери В. И. Ленинни төртүтүгө-нин бээр чус чылын эки уткуур дээр рес-публика чарыжыныг эгелчелери болган. Ак-доураакчыларын сөгдөн сөзү ажил-херек-биле карышпайн турар. Ай са-нында бүдүрүлгө планы доктаамал ажык-куүсеттинин келген. Даг-дугу арылгаар фабрикада 4 элчег арылган чарыштыг аалдап турар. Социалисттиг чарыштын му-нуку олурунда коммунист М. С. Сунаду-оолдун удурутчу ээлчээ чорбушаан. Ол эл-чег октябрь айда 413 тонна арыг даг-дугу чуртта бээр тургаш, ол хүлээлгезин 509 тонна кылдыр күүсеткен. Ноябрь айнын база-да амыр күүсеттинген. Коллективтиг ажилда чедишкенин-нин үдүлгезин чүдээ? Бир чүдүлгө, ында кижилерин найырады быжыккан, чадыс өп-сепкилдиг ажилдап турар. Ол ышкаш ажил шагы узер, норма күүсетпей бар ажилчылар чок. Оон ынай кижилерин тусай мергежилге бедир. Кандыг бир ки-жи чылдаган чокка ажил шагы үтүккө болза, ажил шагының мурунда беш ми-

нутазына шыгыны чугулажып чаңчыл-ды.

Монгуш Уйукпаа алды чыл мурунда Свердловск областың Абест хоорайында машинисттер куртузуга өөренип алган кел-геш, үрүчүлү эки ажилда, коллективте ат-сурагыл кижилерин бирөөн аптарган. Ол арылгаар фабрикада дериште ми-шиназын башкарыкчы. Оң эки ажи-лы чогуна удуз үнелелдиг бол берген. Октябрьин социалисттиг Улуг революция-нын 51 чыл өнүгүн байырлаан тавар-ыштыр оң республиканын хүндүлдеп сам-быраанда кинрген.

Белен продукцины савалаар пехтия мастери Люба Степановна баштай фабрика-га бөдүүн ажилын турган. Ажилга тө-депиг болгаш мергежилдини көргүскөш, ол ам мастер чедир депшөөн. Оң удурут-чу пехтия ажилчыларын берген даалганы хун буру ажи болгаш долур күүселин-ге чаңчыктанар.

ЧУРУНГА: Л. Степановна ажил үзүрүн-де. К. ХЕРТЕН. А. ПОНОМАРЕВТҮН ФОТОЗУ.

ЧЕДИИШКИННЕР ӨӨРТҮП, ПЛАННАР ХҮЛЭЭДИП ТУР

ССРЭ-ниң Дээди Сөвөдиниң чедиги чыыжының бешки сессиязы

Декабрь 12-де Кремльдин Улуг ордузунга ССРЭ-ниң Дээди Сөвөдиниң чедиги чыыжының бешки сессиязы ажилын үр-гүчүлүз. 1969 чылда ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөг-жүдериңиң күрүнө планының дугайында, 1969 чылда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин дугайында болгаш 1967 чылда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин күүсөлденин дугайында илет-

келдерин чугулажып көрүшкөн, улустук сонгуттурганнары эртен чыл дүргүзүндө кылган ажилдарын үнөп көрүп, келир чылда перспективаларын айтып турар. Депутаттар чурттуң экономиказын мурунуга тургустунган айтыр-ларны ажил-ишчи өзү-биле болгаш ажил-херекти хандыр би-лири-биле чугулажып, чедишкенин боттуу-биле тода-радып, четпестерин чылдарының аргаларын айтып турар.

НАЦИОНАЛАДАР СӨВЕДИНДЕ

Эргетинин 10 шакта ССРЭ-ниң Дээди Сөвөдиниң хура-лаар залында Националдар Сөвө-динин депутаттары чылда-ган.

Депутаттар болгаш хей са-нын аалчылар өш А. Н. Хо-сыгин, А. Я. Пельше, А. Н. Шелепин, П. М. Маширов, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Усти-нов, Б. Н. Пономарев оларын чылы-биле уткаан.

Хураалга даргалык Наци-оналдар Сөвөдиниң Даргазын о-ралакчызы М. А. Абдуллаев Беторус ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазын бирги о-ралакчызы депутат В. Е. Лобановка сөз берген.

1968 чыл беторус улуска ыбилелдиг чыл болур дээрине ол чугулаан. Бо чыл респу-бликаның болгаш Беторусия-ның коммунисттиг партиязы-нын аалчылар бешкен чылын көрүшкөн. Ол орукка БСР-ниң ажилчы чоннары улуг чедишкенин чедип алган. Бо беш чылдын үш чы-ларынин дүргүзүндө национал о-ралакчы негелде өздүлгезин чылда ортук темпиздер 10 хуу кире—планга айтыл-ганын аңгы болур.

Чугулажып турар планнар-ның телевидерии Беторус-сиянын улус ажил-агыйын чаа көдүрүшкүнүн хандыр-лар деп, депутат мелегез. Республиканы мелиорация ажилдарын чорудуп турар. Кургаткан шөлдерде сүт шы-жамырын, оруктарын, гидро-техниктиг объектилерин түдүп турар.

Чугай, чедишкелдер Беторусияга улам ынай хөгжүд-ерин баш бурунгаар көөрү эр-гелжик чугула дээрин оратор мелегез. Республиканы алды чарык миллион гектар, аңгы черин чаагайлаштыр негелти-ип турар. Ол дугайында чыл-да беш миллион тонна амыг чедишкелдер херек.

ССРЭ-ниң энергетика бол-гаш электржилиге министр депутат П. С. Непорожний Коммунисттиг партия болгаш Совет чазак эвергетканын хөгжүдериңиң оңа кичээлгезин кезээле салып келген дээрин демелгез. Ол чорук 10 миллион киловатт чаа энерге-тиктиг күүсүлери чыл бүрү-де ажиллап кирер арганы берген. Бо чылдын төнчүлүгүндө чуртка электрэнергияны ажил-аал ундурери 640 мил-лиард киловатт-час болур. Ке-дээ эвергеткелер оң иштин-де барык 30 миллиарды алыр. Ол кире сангыч энер-гияны чурттуң бүтү электр-станцияларын 1935 чылда ажилдап ундурген турган.

Чоокку чылдары энергетика-ны хөгжүдериңиң темпизле-ри ийи катап улгайыр ужу-рул. Электрэнергияны ажил-лап ундурерин чыл бүрүде негелде өздүлгө 100 мил-лиард киловатт-шакка чедер. Чурттуң төвүнүн чамдык электрстанцияларын төдө-лөз көргүзүлгө амыр ам-да чедип албайн министр демел-гез.

ВИСПС-тиң секретары де-путат В. И. Прохоров бо-луп саналыга ажил-чы чоннары чогоалды-чы инициативаны хөгжүд-еринге профелдерининг ро-лунун дугайы чугулаан.

Профелдеринин XIV съез-дин Коммунисттиг партияны айтмышканын удурутча болдурбушаан, эртем-техник-тиг депшигезин дүргелерин-ге болгаш күш-ажылы эртем дауу-биле организастарында үндүлгөш, күш-ажылың ажилчыларын боттук эл-башкачыларын лияшты-вазын кол угунышкыны кылдыр тодартаар. Бо беш чылдын эртен чуга ийи чы-лынын болгаш 9 айларын дүргүзүндө беаи рационал-изаторларын болгаш чогаал-дык

чыларын санааларын негел-тергеп, ССРЭ-ниң Төп ста-тистика эргелелин сан-ме-дэлериңиң дауура алырга, 6 миллиард амыг рубльдин кам-налганын улус ажил-агыйы-га берген.

Латвия ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы депутат В. П. Рубенин демелгезин болза, республиканын улутпу-рунне болгаш кедээ ажил-агыйында бедик көргүзүлгө экономиканы болгаш култу-раны хөгжүдериңиң ажилчы чоннары доктаамал өзүп тур-ар киржигезин-биле хандыр-тынган.

Капитал туудуңу планнаа-рында болгаш организаста-арында четпестерин ам-да оожук чылдап турарын де-путат мелегез. Капитал ту-удуңу планнарын чогоалдыр үезинде улус ажил-агыйын түс-түс алырларын хөгжүд-еринде эргелжик чугула про-порцияларын үргүчү сазгышын турар.

«Семеновский» совхозтун директору депутат С. С. Жи-лин шөлдерин дүргүдери болгаш мал ажилынын продук-тулуун бедир даш Марий АССР-ниң кедээ ажил-ишчи-леринин демиселин дугайын чугулаан. Көдөниң чаа техник-ка-биле хандырылганын ай-тырылганын ол доктаган.

ССРЭ-ниң өлүг металлур-гия министери депутат П. Ф. Ломанов улутурун ол чу-гула алырнын шийтпирлер турар айтырыгларын ССРЭ-нин Дээди Сөвөдиниң депутат-тарына таныштырган. Чурт-чал планкыла ажык 50 му-тонна амыг өлүг металлур-гияны болгаш прокаттын алыр.

П. Ф. Ломанов өлүг метал-лургияны хөгжүдериңиң ам-да шийткитин турар чүдүл-гө доктаган. Аар машина ту-удушкунун заводтары элзеп таварылгаларда эркинжир-лерин ам-да бүдүрүп үндү-рүп турар. Чурттуң сонгу бо-лган сонгу-чөөн районнарында бүдүрүлгө улуг чидирте таварыш турар. Оң чылда-гааны болза соок үеде соокал-чок ажилдарына таарым-чанын дери-биле хандырып турарында болур. Министрин болазы-биле болза, өлүг ме-таллургияны машиналарын комплексин-биле хандырыр дээр харымсалгалыг доктаа-мал заводтарын тускайлаар.

Татария чурттуң улуг ин-дустрия-агар, хей нефитиг болгаш химиялыг, сайыра-гай машина туудушкунун болгаш энергетикалыг району болур берген деп, Татар АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы депутат Г. И. Уса-нов чугулаан. Республиканы нефитиң черлерин ажилдап кылмын экижидерин СЭКП ТК-ның болгаш Совет чазак-тып көргүзүп турар аажок улуг дулаамчызын дуга-йын ол ыдырткан. Эртем-тех-никтиг болгаш ажил-агый экономика хемчеглерин күсү-лери 1970 чылда 100 мил-лион тонна кара алдынын амыр болгаш В. И. Ленинни төртү-түгүн хүндүлдеп бээр 100 чы-лын ол чедишкени-биле дем-делгез арганы республиканы нефитилеринге бээр.

Эстониянын КП ТК-ның се-кретары депутат Л. Н. Лени-нов, дагестан АССР-ниң Ах-тын район эмелге катты-жышкынын кол амининин о-ралакчысы депутат Г. Ю. Су-танова, Армян ССР-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиниң Дарга-зын бирги о-ралакчысы де-путат С. А. Мовсесян, ССРЭ-ниң нефити ажилдап кылдыр болгаш нефити-химия улутпир мин-истр депутат В. С. Федоров, ССРЭ-ниң Кабардин-Балкар обкомунун бирги секретары депутат Т. Н. Мальбахов олар база санал берген.

Оң-биле Националдар Сөвө-динин хуралы доозулган.

ЭВИЛЕДИН СӨВЕДИНДЕ

Кремльдин Улуг ордузунга хүндүскүнүн 3 шакта Эви-ледин Сөвөдиниң хуралы эгел-зөөн.

Эштер Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, М. А. Су-лов, В. В. Гришин, П. Н. Де-миничев, В. В. Щербицкий, И. В. Напиктонов, К. Ф. Натусев, М. С. Соломенцев оларын де-путаттар болгаш аалчылар алдыш часкап уткаан.

1969 чылда ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдериңиң планынын база 1969 чылда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин болгаш 1967 чылда ССРЭ-ниң Күрүнө бюджетинин күүсөлденин дугайында илеткелдер-ниң талаш-биле санал бээр үргүчүлүз.

Хураалга даргалан Эвиле-дин Сөвөдиниң Даргазын о-ралакчысы депутат А. Шаро-нов баштай Тажик ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Дарга-зы депутат А. Назаров сөз берген.

А. Назаров беш чылды эртен чылдарын дүргүдери-ле республиканын улус ажил-агыйын чедишкенин тайылбырлап чугулаан. Даг левискеринг ол черде улуг капитал туудуңу чорудуп, улуг сүтат системаларын тур-густунуп турар. Оларын ажил-лап кирери чыл хөөлөи болгаш кедээ ажил-агыйын өске-даа продукцинын бүтү-рерин көвүдери арганы бээр деп, ол демелгез. Тажикста-нын улус ажил-агыйын оттулар чурт хергелетинин турар деп, депутат мелегез. Анаа холбаштыр Келиф—Душанбе арасынын газ дамчы-лылазынын шүтүмүн 1970 чылда ажиллап кирер кыл-дыр оңу дүргөн тууду эгел-зөөн ССРЭ-ниң Курланында болгаш Газ улутурунун ми-нистерстводун дилеп, сессиянын ийдинде ол чугула-зан.

Грузиянын Компартиянын Тбилисн хооромунун бирги секретары депутат О. И. Ло-лашвили болуп чугулазын хей кезинге капитал тууду-нун айтырыгларын кирген.

Грузияда чуртталга черле-ринин, школа туудуун айты-рыш шийтпирлер чогуур ай-тырылгар болбушаан деп, О. И. Лоллашвили чугулаан. Чурт-талга бакчыларын чыгыш плаванияны болгаш архитек-тура шиймелдерин талаш-би-ле кижилерин улам улгайткап күзөл-сонургаларын хандыр-байы, республиканын агаар-бойуз байлыгын барымдэ-лайын турар деп, депутат шү-гүчүлүз.

Карелиянын улус ажил-агыйын кол алырларын бирөөн ыш улутурунун хөг-жүдериңиң Оленецтин трактор заводунун фрээржилиг депу-тат П. М. Чехонин чугулаан. Ол талаш-биле чугула хей айтырыгларын шийтпирле-тинип турары оожук деп чү-вени минин чугулаар херек.

Ыш бөлбазырадыр чедил-геш, орук-тууду техниказы эвээр. Бүдүрүлгө черлерин хөгжүдериңиң дөвөсилеп бер-ип турар херектиг хомой, чуртталга болгаш култура-амыдырал черлеринин туу-нун бүдүп турары оожук. Бү-дүрүлгө черлеринин өздүлгезин, ыш белеткелдеринин ажил-даар, амдырал-чуртталга байдаларын экижидерин хан-дылар дээр. ССРЭ-ниң Кур-палазын, Ыш бөлбазырадыр болгаш ыш улутурунун ми-нистерствозу чогуур хемчег-лерин амыр ужурул деп, ол чугулаан.

Туркменистаннын Компар-тиянын ТК-зынын ийгилиг секретары, депутат В. Н. Ры-нов Туркмениянын барын талашыла нефити тыжыжынын болгаш химия улутурунун улуг левискерин улам ыш

шигелдип алырын дугайын чугулаан. Республиканын бөдүс байлактарын казар ажилдарын чорудуп турар эвиле-республика министр-стволарын ажил-чорудула-зынын ведомстволар айты-биле сандаргай ол сорулгалы күүселиринге шаттык болуп турар. Анаа холбаштыр Чар-джууну нефити сайгарып ажил-даар заводун болгаш Туркме-нистаннын барын талашы-биле Бендаш — Мангышлак ар-азыннн газ дамчылыгынын шүтүмүн тууду эгелзир дү-ргелерин эргелжик чугула.

Улус ажил-агыйын пла-нын болгаш бөжкетти че-дишкенин күсүлдер хемчег-лер системанын кедээ ажил-агый продукцинын күрүн-ини сазып ап, организастыг хүлээп алыр, казгалары, сайгары болгаш сайгары ажилдары чугула чери өөлөп турар деп, ССРЭ-ниң Министр-лер Чөвүлелиниң белеткелдер талашы-биле күрүнө комитет-нин даргазы депутат Л. Р. Корниев чугулаан. Соолу чылдарын дүргүзүндө белет-кет организастыгы кедээ ажил-агый продукцинын хүл-ез алырын болгаш сай-гарып ажилдарынын мате-риал-техниктиг базанын хөг-жүдөр, бажылар талашы-биле хей хемчеглерин боттанды-рган. Ыччалажык ол базанын өздүлгезин улам улгай-тып турар хергелдерин ам-да хомудал турар деп, оратор дынаткан.

Автоматизацияны болгаш башкарыла системаларын, прибор туудушкунун ми-нистри, депутат К. Н. Рулев боттүрүлгө хөгжүдериңиң ажил-агый реформазын чаагай салдарын чугула-лаан. Депутаттыг удурутчу турар министерствозу бүдүрүлгө черлерин планнашкыны, экономика талашы-биле ийги-лөөрин чаа системазыче шийткелдерин бүрү-биле бот-тандырган. Планын бүтү кол көргүзүлгө чедишкенин күүселин турар. Бо чылдын эгелзинде бээр бот-орулга чарыгалыг боттунуе ми-нистерствонун кол-кол боту бүдү-рүлгө эргелдерин шийткитин-ген. Ажил-агый талашы-биле бот-тускайлап амдыралдык чуртталга, үндүр шийтпирлерге харымсалгалыг болурун бедир, бүдүрүлгө черлерин тур-туртуна экономика мето-дарын салдарын күштелер арганы ол берген.

Техниктиг дешигте айты-рылганын хаммаштыр башкарылганын автоматтыг системаларын ажилдарын чугулазын министр демелгез. Азербайжанын нефити тыжы-жылы бүдүрүлгө черлерин ол чикке кылдыр чугулаан. Ын-да саналга-болза кылдыр де-ритлерин ажилда

ЧАРЫШТЫҢ БЕРИМЧЕЗИ

Чыл эгизинде партия районому болгаш оок чер-черде эге организациалары колхозтарга болгаш совхозтарга база бугурулгелге болгаш албан черлеринге ажылчы чонун хуралдарын эртиргилээ, аңаа беш чылдың үшкү чылыны болгаш В. И. Ленинни төрүтүнгөн хүнүнүн бээр чүс чыл болурунга тураскааткан социалисттик чарыштын хүлээлгелерин алган.

Бо чылдың социалисттик чарыштын онза ыгыларга чүүлү болза колхозтар, совхозтар, бугурулгел черлери шупту аразын да чарып турарындан аңгыда, ында фермалар, бригадалар болгаш тус-тус ижиликтер база аразында чарып турары болуру.

Партия организациалары болгаш партия бөлүктөрү социалисттик чарыштын негизгилери болурунче улук кичээлгеин салып, алдынган хүлээлгелерин күөсөлдөм агитаторларны, хана солунун, чөвүлү хуралдарны, ук черин радио дамчы-дылганын дамчыштыр калбаа-биле чарлап турар. Чарыштын тиленчилер болган коллективке туктугашты тыпсып, ажил-агыл болгаш бугурулгел черинин төвүнге күш-ажылчы алдар-ныч тутун кыдырп үндүрүп турарын чурумунан. СЭП районому болгаш райкомунун колхозтар, совхозтар болгаш бугурулгел черлерин аразында шилчип чоруу Нызыл тукту тургускан болгаш наарал санында-ла ону чарыштын тиленчилеринге тыпсып турарын доктааткан. Оң-биле кады чарыштын тиленчилеринге алдар кыдыр күш-ажылчы алдар-ныч тутун район төвүнге кыдырп үндүрүп турарын дурум болдурган.

Бо чылдың июль айда районга «Күш-ажылга алдар» деп байырлады эрттиргеш, чарыштын тиленчилерин болгаш мурнакчыларын СЭП райкомунун болгаш райкомунун Хүндүл бижиктери-биле демдегеп, өртенкиг белеттери тыпсыктыган. Оң-биле кады моральдыг деткимченден аңгыда материалдыг соңуургал база идиглиг болурун барымдаалаш, бо талазы-биле хемчеглерин база кичээлгелге ап келген.

Он айларның бугурулгел программаны районун ханды-рылга комбинатының, ыяш белеткээр участоктун. № 213 орун-аңгыгал участогунун. № 1467 орунук бугурулгел участогунун коллективтери болгаш еске-даа черлер чедикши-нин күөсөттинилээ.

Мал ажылының продуктуларын бугурулгел болгаш курунча садары чедикшинин күөсөттинип турар. Бо чылдың ноябрь 16-да байдал-биле алырга, эът садарының чыл планы 108,9 хуу, сүтүтүн — 123,7 хуу, дүктүн — 142,5 хуу күөсөттин-ген. Чарып турар коллективтерин мурнунда «Век» совхоз (директору эш Новиков, партия организациаларының секретары эш Смирнов) чоруп турар. Оон ыңай «Искра», «Кызыл та-

раачын» колхозтарда социалисттик хүлээлгелге база чедикши-нин күөсөттинип турар.

«Искра» колхозтун Век сүт-бараан фермасы (эргеленчизи эш Шубин), «Кызыл тараачын» артельдин Туран сүт-ба-раан фермасы (эргеленчизи эш Доронин) алган хүлээлгел-зин күөсөттин, чылдың он айларында аңаа айы-биле 1945 болгаш 1755 кг сүтүтү ферманын бир саар инзинден алган.

Хойжу бригадаларының аразында «Век» совхозта Влади-мир Сундуйнуң удуртуп турар бригадалы дээр түннелдиг болган. Бригада төрүүр чүс хойдан 91 хураганын камгалап ап, хой бүрүзүндөн 3,8 кг дүктү кырган.

Ажыл-ишчилерин ортузунга чарыш чоруп турар үедө мурнакчыларын саны өскөн. Чылдың төс айларында 33 саанчылар 1600—2300 кг сүтүтү саар инен бүрүзүндөн алган. Саанчылардан Тамара Матина («Искра» колхоз), Ан-тонина Балагашева биле Ян-Хууран («Кызыл тараачын» кол-хоз), Мария Матеева («Век» совхоз) база өскө-лөр-даа бедик түннелдиг ажилдаанар. «Кызыл тараачын» биле «Искра» колхозтарын инек кадарчылары Байыр-өөл

Кыргыс, Байкара оларның база «Век» совхозта Чамырың, бызаа ажаакчызы Н. Толстикова, М. Гончарова («Искра» колхоз), Партизан Оркин («Кызыл тараачын» колхоз) олар-нын күш-ажылчы бедик-биле үнелеттинген.

Ынчалза-даа районун партия организациалары социалисттик чарыштын хүлээлгелерин күөсөттинире ажылчы чонун ам-даа четпес организациалар турарын минир херек. Малдың чаш төлүн камгалап алырының планы чылдың-на күөсөттинмей турар. Бо чылдың он айларында бүгү чүзүн малдардың өлүп хоразы өрткөн чылгызындан 50 хуу хой болган. Малдың өлүр чоруу чегерилдениң болгаш ажаалданың четпезинден болуп турар. Ажыл-агылдар бо чылдын база-ла мал чечин четпес белеттисин. Оң караази-биле Красноярск крайның Ермаковск райондан савак сөөртүрү негеттинип турар. Мал чечин чиреде-ле «Хадын» биле «Тилеке» кол-хозтарда ону төтчегеп турар чорук онта таарышпас. Ында партия организациаларының оң-биле эптекип турар чоруун буруу шавар херек.

Районун партия организациаларының амгы сорулгазы болза СЭП ТН-ның октябрь Пленумунун шийитилерин күөсөди-ринче бүгү чонун организациалар, мал кыштагылашынын чедикшинин эрттирер, четпес үрөзүннери тывары бол-гаш арыгларзы, оң-биле келир чылдың дүжүдүнү магада-лалын тургузары болур.

М. ХАРЧЕНКО,
СЭП Бин-Хем райкомунун бирги секретары.

Пленумун шийитилерин таныжар, боттандырар

Ажыл-иш түннелдиг, амыдырал өөрүшкүлүг

Чөөн-Хемчик районда СЭП-тин XXII съездин ат-тыг совхозтун коммунист Александр Лаандык эргелек-чилер салбырын малчы-нары 1968 чылда алган соци-алисттик хүлээлгелерин күөсөт-кен. Салбыр төрүүр 100 хой-га онааштыр 100 хураганын, бир хойдан-на 2480 грам дүктү, саар бир инектен-не 1600 кг сүтүтү алган.

СЭП ТН-ның октябрь Пле-нумунун шийитилеринге со-дук кирген салбырын мал-чынары малдың кыштаг-лаашкынын үлгүлөргө органи-заастаан. Ында шээр мал 9, эът болгаш сүт утгалыш-кынын ийп фермадан аңгы-да, амык бола мал 3 кода-ла кыштагалаан. Малдың кыш-кы туралгаларында кыжаалар малга таарымында. Малчы-нар чаагайдыкты тутуштап чурттап калган. Кыштаглар-ка хандырылган. Кыштаглар-ка мал чечерин чедирер үргү-лүп турар. Шээр мал кыш-тагларында негизин бир чаа кыштагын (300 баш хойга ка-жаалы) улусу ар-гала биле тут-нап. Аңаа чурттап кал-ган кышкык база турар.

Малды кыштан хүр амы-рар дөш салбырын малчы-нары олардыкынын бр-ганаастыг чорутушпаан, кү-жү кошкык малдарын тургузу асырапчы шилчткен. Дөрүң сүт-бараан фермазында бол-гаш Хайыраканда эъткыр ут-галышкынын фермада сүт-ген, савак савак болгаш өскө-даа мал чечерин четчир кы-дыр белеттентинген. Сүт-ба-раан фермазында инектери баалап саар аргаже шилчт-

ке-ле ам үш чыл болуп турар. Инектерин баалаш, савак, савакта кышкы үеде безин кудулатпайн турар. Ында инектер, бызаалар чылгач сүт болгаш ылыраткан савак-биле хандырылган турар.

Бисте малдың кышкы групп байдалы багыт эвес. СЭП ТН-ның октябрь Пле-нумунун доктаалын амыды-ралга боттандырыла мал ажылының талазы-биле ам кышкык малды кыштан хүр амырар, оон продуктузу кудулатпайн болуп. Бисте ферманын коллектив Плен-умунун доктаалын ийи-биле хүлээп алышпаан, ону боттан-дырынга күш-ажылчы де-мисивистин улам күштелди-рерин шийитилээ биле. Мал чечинин курааларын бисте арбын болзоом, инектерин чер олардыкынын чөп органи-заастап турар бис — деп, ка-дарчы коммунист Ондар Хола

Пленумунун материалдарын танышкан хуракта чутулаан. Салбыр бо чылдың алган хүлээлгелерин эрес күөсөткен хойжулар хой. Оларын ий-тинге Сат Малдарын чүс-хойга онааштыр 110 хураганын, хой бүрүзүндөн 2,3 кг дүктү, Монгуш — Лопсак-Доржу — 107 хураганын, 2,7 кг дүктү, Сат Сүте — 103 хураганын, 2 кг амык дүктү, Ооржак Ом-ча — 105 хураганын алган. Саанчылар коммунистер Оор-жак Семен, Монгуш Адлы-кыс, Мария Сангы-Балыраа, Сарылар Калба-Кара оол, 1490—1900 кг сүтүтү инек бү-рүзүндөн сагганар. Мал ажы-лының оон-даа өскө мурнак-чылары ында бар.

Кулузунда кыштагалаа Чү-дүмаа, Малдарын Саттарын өг-бүлөзи малын үлгүлөргө кыштадып турарылган ында хойларын күжү чалгы хе-лээр. Мал оолаашкыныга белеттисин эки. Кыштаг тур-лааш эки. С. Чүдүмаа элек-триктен. Кеңээ радиопри-емниги ажилдашкан. Моск-ванын, Кызылдын болгаш чурттуң өскө-даа радиостан-цияларының дамчыдалага-рын дыңдап турар.

Эш Лаандык бүгү кышкы туралгаларын доктаамал эр-тип, малчынарын ажылы, амы-дырал-чуртталганын соңуу-р-гап көрүп, бар чептерин чайладырып, малчынары-нын негиздерин хандыра-рынын хемчөөп ап турар. Удуртулга ажылы ол оон-биле кыштагалаашкан, лек-тор даалгаан база күөсөттин, лек-цияларын номчуп, ленинчи беседаларын кылып турар. Дөрүң, Хайыракан ферма-зында В. И. Ленинни төрүт-түнгөндөн бээр 100 чылдыг-та тураскааткан фото-монта-жырын организаастаан.

Беш чылда хуусаа бетиле күөсөттинген, алдарлык юби-лейин — В. И. Ленинни тө-рүтүнгөндөн бээр 100 чылы төлөткөн ажил-иш-биле уткурунга, СЭП ТН-ның октябрь Пленумунун ший-итилерин чедикшинин бот-тагылашкына хей-аңт кирген салбырын малчынары ажил-хара-биле соңуу-р-галар, амырлар-чурттагаш м-биле өөрүшкүлүг ажилдап турар-лар.

М. СЕВЕН,
«Шынын» корреспондентиз.

АЖЫЛЧЫН КИЖИ АМ МАСТЕР

Кызылдың хлеб заводунун хоочун ажылчыны Мария Алексеевна Зименна чүгө-лө адалдык аалар сурагыл-ажылчыны эвес, а республи-каның атып-чөм үлгүлөргө эргелелдин мурнакчы ажил-чынарының бирөөн.

М. Зименна хлеб заводун-нун техниктиг аштакчы ажил-чынында эгелээш ийи-бүрү сортуг даланнардан амдан-ныг хлебтерин, булчукаларын болгаш өскө-даа нары чөм-перни быжырамын арга-мергежиди мастеринге че-дир ленин, улук күш-ажыл-чы орунту эркен, бөдүүн ак сеткилдиг ажилчы.

Аш-чөм үлгүлөргө үр чылдарда кызылдың эки ажилдап келген барымда-лаш бисте Коммунист партиясы болгаш Совет ча-лааза Ленин ордени-биле Мария Алексеевна шийи-дан бээр ийи чыл болуп тур-рар. Мария Алексеевна бедик папалаа улам сору кырып, беш чыл планын хуусаа бе-тинде долур күөсөттинген херонго болуңуң төлөткөн үдүн кырып дөш бедикте-хүлээлгелге алган. ай, кыр-таал болгаш чылдар план-нарын доктаамал ажыр күө-сөттин келген.

М. Зименна орден хавы-лаа чедир ажилдаанынга бо-дунуң сеткинде улук өөрүш-күлүг болуп чоруу чүве эвес, мен ышкык бөдүүн ажилчынарын ажил-ажи-бин бедик үлгүлөргө турары дээр ленин шийиң улук ажилын улуу-биле медерен чо-куну мен-дөш өөрүшкү хай-ныккан сеткил илередип, чуталап олурар.

Ынчалгаш ленинчи 100 чылга төлөткөн ужуражыр дөш бөдүүнүң хлеб быжыр-лар бөдүүн мастер үдүмүн кырыштыр, бисте коллек-тивтиг бугурулгел программ-аны долур күөсөттинген бай-гы күжү-биле ажилдап, бугу-рулгелге чаа ажилдап кел-ген ажилыктарга бөдүүнүң үр чылдарда ажилдап келген байлак дүжүлгөмгө өөрөдип, оларын мергежилди ажил-чынары болурунга дуздала-рыны хоочун ажилчы мээң хү-лээлгем деп чуталап олурар.

Хоочун мастер ажилдар, өөрөңер болгаш даштынар дең эргени тыпсып берген со-вет Конституцияны хүнүнче белес болуруп, комбинатын үдүн 120 хууга күөсөткөш, чедикшинин ужурашкан. С. ТАМЧАЙ.

ҮЕНИН НЕГЕЛДЕЗИНГЕ ДУУШТУР

«Барлык» совхозта партия организациаларының өтөт-соң-гудалыг хураалыга саал берген коммунистер партия-жы-организациалар болгаш пар-тияжы-политиктиг ажилдын деңгелди бедиктерге утгал-ган чамдык хемчеглер өтөт-түг үениң дүжүлгөмгө алы-нган тургун ийи-бүрү.

СЭП-тин XXII съездин аны-пты шийитилерин амырлар-га боттандырып, В. И. Лени-нин төрүтүнгөн хүнүнүн бээр чүс чыл болурунга аалар болдурган хүлээлгелерин күө-сөттин дөш организациал-ары ажилды чорутканын тү-нелдире совхоз бугурулгел-зин ажил-чорудулаш эки-ни, коммунистерин мурнак-чы ролю утгалган. Совхоз кү-рүңге сүт садарынын чыл планын күөсөткен, эъттин — 91 хуу чедирген, дүктүн 102,6 хуу болган, тараа садарынын 102 хуу күөсөттинген.

Малдың уксаазын экиндер ажил чоруп турар. Бо тала-зы-биле Бижикит-Хал сүт-ба-раан фермазында элөөн чү-лүд кылдынган. Ында саар инек бүрүзүндөн чылдың он айында 1464 кг сүтүтү саганы уксаажыдыла аныканын көскү түнелди болган. Саан-чылар Чолураа Монгуш, Сара Саа, Лиза Күжүт, Зоя Са-сарылар инек бүрүзүндөн 1661 — 1940 кг сүтүтү сагганар.

Оң-биле кады хой кадарчы-лары Оур Күжүт, Уртан Хоомуш, Борис Хоомуш, Ве-лек Сарылар, Монгуш-оол Монгуш, Мумбал-оол Күжүт

төрүүр 400 хойга онааштыр 100—108 хураганын камгалап ап, мурнакчылар болуп ийи-л-гарап келген дөшөдөгү. Инек кадарчылары С. Ани-на биле Х. Дамба төрүүр 100 инектен 85—94 бызааны кам-галап ап, эки түннелдиг бол-ганар.

Совхоз бугурулгелдине мал-чынарында алдыга тараажы-лар болгаш механизаторлар база мурнакчы болуп турар-лар. Гектар бүрүзүндөн 13—15 центнер дүжүтү өстүргөн сүт-гаччылар М. Сүмбөр-оол биле О. Дүдүй-оол, комбайнерлер Доржат Сарылар, Маалыр Са-рылар, Олпан-оол Күжүт кижи бурзуу сезонда 402—422 гектар черин тараанын ажаагаш, мурнакчылар бол-ган. Механизаторлар Намчал Мергенди, Саа Ашакай, Дү-лүш Мунмар-оол, Хоомуш Биче-оол, чолуачылар Монгуш Хоо-оол, Удун Кара-оол, Хоомуш Кара-оол улук-но-рмаан үргүлүг ажыр күөсө-дип, мурнакчы ажилдап тур-рарлар.

Коммунистерин сөзөн ийи хуузу совхоз бугурулгел-дине — материалдыг чаагы ке-жинти шупут бугурур черде ажилдап турар. Бугу-рулгелдин мурнакчыларын пар-тиянын хүлээлгелерин кырып алыры күчөткөйтө ажилын келген. Оңтүтүг үениң дү-жүлгөмгө совхоз бугурулгел-дине 18 мурнакчылар партия-жы хүлээлгелге кирген.

Оң-биле кады совхозта пар-тия организациаларының ажил-чынары болгаш мурнакчылар шупут сөтөттиниле. Оон өг-бүлөзи Дакыт-оолун бажынында ажилдаштыр олурар. Оон инектерин кажаази чедир кылдынган. Молдугалар ка-жаазида өдөк төктүмүн, ийи доп. Ол кажаа чылгы-латтырмаан. Оон өскө-даа ка-дарчыларын чамдык соок еглерде чуртап турар.

Кадарчыларда ситен, саван эвээш дүжүртүнгөн. Ол шөт болгаш манза-биле кылган ча-дагыл кажааже молдугалар чаа бажып кирген, ында са-ванын буданнап турар.

Малчынарын културлук амыдыралына сагыш са-лышкын кайдал? Малчын бүрүзү чагылгалы-даа болза, солун, сеткүү келбей турар. Чунар-бажыны септөөн. Ол ам чунар-бажын эвес, ситен кажаази апарган. Автолака келбестөөн.

Кыш эгизинде байдал мын-дыг турда, моон сонгаар хар улам улгайып, соок мындып келир болза, доң кажааларга, соок бажынарга болгаш өг-лерге бергезээр. Совхозтун удуруткучулары бистеде чыл-гы холун кажан сунар ийи деп, малчынар чуталаашып турар.

К. НОМБУ.

чорудулаштында четпестер ам-даа хой дээрин коммунистер саваларында чуталап тур-ган. Хуула харысалганын чык көр, хүлээлгел ажилын күөсөткөш, амыга эа-харым-салга чоткалар, күрүңнөң болгаш партиянын сагыла-чуртун үрөз чоруткар ком-мунистерин аразында безин бар.

Тускай өртемнелерин ро-лон бедиринче парток кошкык кичээлге салып кел-ген. Мал аңгыга Сат Кара-оол малчынарга ховар баар аалчы, зоотехник Порожес-кийин ажилдап турары чөт-пес, тарып боозадыла ста-циянын эргеленчизи эш Глушник сула ажилдыг.

Партия комитети, оон бюро-зу экономиктиг алыр-агы-ларче чогуу аңгылгелге сал-бай келгени база демдегет-

тинген. Чижээ, 1 центнер сүт-тү бүдүрүңгө 18 рубль 82 копейка чарыгалар турда, ол 18 рубль 27 копейка четкен, а центнер эъттин бот-уңези 135 рубль болуп тургаш, 194 рубль чедир аарткан.

Районун көдээ ажил-агы эргелел. Барлыктын сүт-а-рылга четкинип бүрүн ажил-ла кырыкын шийитиле-вейи турарын коммунистер са-налдарында четпес чүдө са-нап турганар.

Өтөт-соңгулалыг хураалдан делдерге доктап хүлээп алдынган.

Өтөт-соңгулалыг хураалдан соңгулал парторгунун бар-ты организааста хураалга эш Ч. Б. Чалба-оол парток секретарына база каттап соң-гуткан.

Х. КЕСТИКЕЙ.

КҮЗЕНЧИГ-ДАА, КҮЗЕНЧИГ ЭВЕС-ДАА

Амгы беш чыл планының үшкү чылының плантыг оннадаларын күөсөдир дөш, В. И. Ленинни төрүт-түнгөн хүнүнүн бээр чүс чыл оюнга чедикшинин ужура-жыры дөш социалисттик ча-рышты чон ортузунга кал-баа-биле организациаларын түннелдире ажил-агыл бол-гаш културга тургузушкы-нунун талазы-биле чамдык чедикшилер бар бол-ган дээрин Чөөн-Хемчиктин Ленин атыг колхозта партия организациаларының өтөт-соң-гудалыг хураалыга болган өтөткүг илеткелге база ком-мунистерин савалдарында демдегелттинген.

Колхоз ноябрь 4-де байдал-биле алырга безин күрүңге эът садарынын чыл планын 1008 хуу, сүтүтүн — 93,7 хуу, дүктүн — 122 хуу күөсөткен. Оң-биле кады амыга чет-пестерин илеткелчи, комму-нистер демдегал. Малдын баш санын өстүрүңгө план-ны күөсөттиниле. Малдын чаш төлүн камгалап ап тура-рынын хуузу куду, мал ажил-чыны продукттуу чамыс. Чамдык коммунистерин ажилында тус-тус эки түң-нелдер бар-даа болза, ол дел-тергеңи эвес болган.

Чөр ажилынын култураам база чамыс. Ылангы сугат-тыг чердерин ажилдаш, ону парлаттынмаан чагааларын ийи-биле Шыңгы сагындырыг

Улук-Хем районун Арыг-Бажы сурда магазин эргелек-чип Байыр-оол Шивитин ажилында харысаага чотка-лып, хой-интинин кору-чурун үрө, аргалаан, өг-бүлө-зин хүндүлөп көрбөс, кадыкын дорамчалап этээр дөш-күгүлгелерин илереткен чагааны редакция алган. Оңу ха-нан, хемчег алыры-биле чагааны Улук-Хем райо баштаар черинче шилчткен.

Райо баштаар черинг редакцияга дыңнатканы: Арыг-Бажы суурдун хуучуларынын хураалы Шивитин чу-румун дугайын чуталаашкан, аңаа шыңгы сагындыртып берген.

О. АРАКЧАА.

Парлаттынмаан чагааларын ийи-биле

Шыңгы сагындырыг

Улук-Хем районун Арыг-Бажы сурда магазин эргелек-чип Байыр-оол Шивитин ажилында харысаага чотка-лып, хой-интинин кору-чурун үрө, аргалаан, өг-бүлө-зин хүндүлөп көрбөс, кадыкын дорамчалап этээр дөш-күгүлгелерин илереткен чагааны редакция алган. Оңу ха-нан, хемчег алыры-биле чагааны Улук-Хем райо баштаар черинче шилчткен.

Райо баштаар черинг редакцияга дыңнатканы: Арыг-Бажы суурдун хуучуларынын хураалы Шивитин чу-румун дугайын чуталаашкан, аңаа шыңгы сагындыртып берген.

Ийги арын 1968 ч. декабрь 14

Дагыр-Шеминин хойжузу

Ооржак Баян Шырапович сес чылдар мурнунда «Чы-раа-Бажы» совхозтун мур-накчы хойжузу Сат Сагбалдай-га дузалачы кадарчы болуп ажилдап эгелээш. Ону дүр-жүлгөмгө кадарчы болуун арга-мергежилди кыжмак өө-редип турган. Ооржак Баяннын мергежилди малдын болурун-га ол чорук дуздалаан.

Малды кадарчы өстүрер берге ажил дээрин бугурул-гелде билинген. Ол ажилды шын чорудуп билбес, ылангы ча-лаа кижилер то эрпоздөөл-де кадарган малчына хорам-чаны болуруп, ажилдан үндүртү таварылгалар кайы хой. Ооржак Шырапович ду-залачы кадарчы болуп кирге-нигиң баштайгы хүнүндөн эгелээш-ле мал ажилында кы-жымак, шугурузун көртөс берген.

Сен мергежилди хойжу бооп болур-дур сен-деп, бир-ле каттап аңаа Сат Сагбалдай чуталаан.

Харын калдыг чүве ир-ги але-деп, Ооржак Баян арай-ла бугуруа чоң хевирли харылаан. Берге-ле ажил-дыр мой.

Ур Бегежин шын харын. Ха-мык ужу кижинин кежээ, кы-жымала-ла болтай. Оон ыңай, арга-дуржулга херек. Ол болу-ла чедип келбес. Ону чоруту чедип алыр.

Дүң безин уйгу узу-най баар чүве ышкыла-деп, Баян уламчылаан. Чал-гаа кижжи манза шылшаа-зы чутаа чоң-тур. Кызыл-ла тур мен, сөз арганын-ла өөрөңи апсыма, ужу бар боор.

Чымштыг ажилга чыл-дар билдиртпейн эрп-ле тур-ган. Ам Ооржак Шырапович туржугалыг хойжу апарган. Улук башчы В. И. Ленинни төрүтүнгөн хүнүнүн бээр 100 чылды төлөткөн уткуур дөш, малчынарын соци-алисттик чарыжыга киргеш, Ооржак Шырапович бо ажил-агы чылдыла бедик өргү-зүлгелерин чедип алган. Төрүүр 100 хойга онааштыр 102 ху-раганын менди зоруктуруп өс-түргөн. Ол чедикшинин дөш малчыны совхозтун дирек-циясы өрөктик чүдө-биле шийи-ан. СЭП ТН-ның ок-тябрь Пленумунун доктаалын

номчуп танышкан, Ооржак Шырапович келир чылдын ба-за-ла бедик көргүзүлгелерин че-дип алырын хүлээлген. Тө-рүтү чүс хойдан-на 103 хура-ган, үк чер уксаалыг бир хой-дан 2 килограмм дүк—1969 чылда оон хүлээлгелге ыныг.

Ол хүлээлгелгени күөсө-диринин арганы менде бар — деп, Баян чуталап турар. Баян хойларын эки өттүт черлерге чайлашканы-биле ам оларын күш-дендеп шырак. Оон-биле чергелештир малчы-ны кыштар кыштан чазын-на белеткел алган. Чаш хураган-нар кырып кажааны аңгылап кылган. Ооржак Шырапович бөдүүн күжү-биле 20 тонна ситенин кезип белеткөш, кыш-таанда сөөртүп чедирип алган. Сигенден аңгыда сула, ногаан бүрү шыктыг чөмөр база бар.

Малдын хойларын тарып боозадылганын сентябрь айла чоруткан. Оон колданыга хой-нун оолданышканы январь, февраль айларда колдууна доозулган турар. Чаш хураган-нарын хүлээп алырынга бү

БОТ-БОТ ТАРЫНДАН ӨӨРЕНИР

Башкы акылы харымсалгалыг, берге акыл. Бир өсө башкы кичи бодун билгиле хун бүрү чөсөткөн чорбас болса, ол башкы болуп шыдаас деп сураттыг педагог Ушанский чугаалаан. Улут педагогтун ол чагыг сөстөрүн башкылар көздө сактып чоруур. Школа бүрүздө методиктиг каттыккышкынар эртемпер аайы-биле ачылдылар турар. Методиктиг каттыккышкынын акылынын эки түнөлдүг болуру оң ууртулгаламдык кола хамааркыр. Магса дуржугаламдык иштери ачылдылар турарын ужуру-даа ыла. Бистиг Кара-Хол ортукмак школына район төүндөп микта, орук харылаа берге чөрдө турар болган школа иштини методиктиг каттыккышкынын улут ужуру-дузалам. Бисте үш каттыккышкы бар. Эге класстарын методиктиг каттыккышкынын дугайын магса чугаалап көрөй. Ук секцияны дуржугаламдык башкы Чимис Шожунчаповна. Иргит үш чыл улай удурутун келген. 9 башкы мыда хаара туттунган.

Секция-биле ачылдылар башкы боду магса-ла ык билер болган акыл паны ооредиле чылы эгелзери-биле тургускан. Ооредилениг баштайгы хүнүндө эгелзеп, план өзүгээр ачылдылар киришкен. Эге класстарга кыдырааштар хыналдазы, ууртларын оозаалар болган кичээл шатгы узер чоруун болдурбаам деп темаларга секциянык ачылдылар болган элзек каш ачык кичээлдер планнаттыган болган күөстөтүнгө.

Баштайгы ийн темага секция ачылдылар эртериниң мурунда Чимис Шожунчаповна өскө ийн башкынын киржилгези-биле эге класстарда башкы бүрүзүнү тыя, орук дилалар болган сан кыдырааштарын хынал турарын тагыткын көргөн. Кайы класста урутлар хой оозаалды,

кичээл шатгы үзүн турарын шуут түнөөл удурутун. Хыналда соонда түнөөл удурутун чугаалаашкан, дуржулга солуккан. 3 «а», 3 «б» класстарга орус дилдарын ачык кичээлдерин эртерин. Ол класстарда орус дилдарын Лариса Күжүгет болган Сесемаа Ленова олар башкылар турар. Методиктиг каттыккышкынын киржилгези башкыларын кичээлдерин сайгарган, ийн башкынын арга-дуржулгазын илередип, деңгеп сайгарган. Иргит башкынын кичээл эртериниң солун, арга-дуржулгазы байлак болганым демделген, а Ленованын акылында эки талалар-биле чөсөткөшүр, чамдык чөсөткөшүр база илереткен.

Эге клас башкылары ам болур секцияга бирги улдуна программа күөсөдөткөн дугайын, программга оозаалашкынын бирги болдурбаамдык болган оозаалды калган таварылгада ову чедип алырынч алгаларын сүмеленип чугаалажылар. Иргит Чимис бодунуң акылында бар эки чүгөдөрүн өскө өөрүгө дымчандарга сонуургалды. Ол бодунуң башкылар турар класстыңа тыя дилдың номчулгаламдык ачык кичээлдери эртерин. Кичээл баш удуру бодун тургускан план өзүгээр солун, ооредилтиг эртен. Башкылар оон хойну билер алганнар. Методиктиг калы эки ооредилтиг, чурумуң класстарын бирээ. Эге клас башкылары чаа программаны өөренип турарлар.

Методиктиг каттыккышкынын ийги улдуна база тодарай план өзүгээр ачылдылар турар. Ук планын тургузарга методик башкы школа дирекциязы-биле дуржуруп ан турар. Эске школаларда методиктиг каттыккышкынар кантар ачылдылар турарын дынаары күөсөткөн.

Бай-Тайга район.

В. БАРБА.

АДА-ИЕЛЕР, БАШКЫЛАРНЫ ДЫННАҢАР

Башкы кичи ада-иелер-биле бо-ла ужуражып чугаалажыр. Уругларын ооредилгези, кичизилгези дөзөк чөсөткөшүр, сактып аарып чоруур эштер ада-иелерин аразында база бар. Олар школага башкыларын хун бүрү акылынын чагуу дувазын чедирип турарлар. 5-7 класстың ада-иелер хуралына мындыг чугаалам ада-иелерден бо-ла дилалыг болур: «Огулмуну канча-даа чалааштым, холдан боштуган-дыр. Ам канчаар ишчилер элзек лавын үзө-дир, аптекни эртер болган-дыр ийин». Бир дөзөк шын өсөс бодал-дыр. Ажы-толду өг-бүдө-биле кады кичизилгези болза ам канчаарыл? Кайы бир черден дуаалаар чүдө дег маназынын олурга чүдү-даа чедип албас бис.

Элзек лавын үзөдөшүр уругларын кичизилгези бөзөк өсөс айттыг. Элзек уругларын аайы-чан, бүгү-дө чүдөдөре хамаарылганы озагай болур. Ийчанга ада-иелер оңу башкылар-биле сүмеленип турган, канчалза экил дөзөдөн билер алыр ужуруг.

Бир мындыг чикек. Кара-Хол ортукмак школынын ооредилгези бай, хүлэр-оол ооредилгези бай, хүн чурумун сактып, өш-өрүгөтө каржы, алазында бичи-даа дуаа катпас турган. Ол эштериниң сөзүн-даа дыңнаас, хостуг

тыя, өш-өрүгөтө негелдөш, салдары уаут ужуру-дузалам болган. Ол чоорту этиниң эгелзеп.

Уругларын дынаарыг чоруу өг-бүдөгө кара бичизилгези-биле кичизилгезин болур ужуруг. Кедизилгези барып ол кичизилгези уаут ужуру-дузалам. Сөс-домак дынаарас чоруктун чылдагыны ада-иелер шын өсөс кичизилгези-биле. Билдик частыгыларын аргалыг-ла болза дүргөн эдери чугула. Уруу азы огу классты кымыр-биле найыраалды, көздөк кады чорууру, олар хостуг үзөдөш канчаар эртерин турарын, сонуургалы чүд деп айттырларга ада-иелер хынамын тыпкан турар ужуруг. Уруглары орайга чедир бажынында келбесе бөзип сактып чөвөл көрбөс чамдык ада-иелер ам-даа бар дөзөдөн чакыт өсөс. Акы-тол кичизилгезиниң хай-гаараачал, сактып салыңгыр чорук кончуг ужуру-дузалам. Ада-иелер башкылар-биле нады уругларын кичизилгези, оларын ооредилгези дөзөк харымсалгалыг. Ийчанга кичизилгези шын өсөс чүдөдөри болдурбас дөзөк клас башкылары-биле, школаның, класстың ада-иелер комитеттери-биле сыйры харылааны тулуп, арга-сүмөн алыры чугула.

Бай-Тайга район.

Х. ЛЕНОВ.

Адамын лавын үзөдөшүр уругларын кичизилгези бөзөк өсөс айттыг. Элзек уругларын аайы-чан, бүгү-дө чүдөдөре хамаарылганы озагай болур. Ийчанга ада-иелер оңу башкылар-биле сүмеленип турган, канчалза экил дөзөдөн билер алыр ужуруг.

Адамын лавын үзөдөшүр уругларын кичизилгези бөзөк өсөс айттыг. Элзек уругларын аайы-чан, бүгү-дө чүдөдөре хамаарылганы озагай болур. Ийчанга ада-иелер оңу башкылар-биле сүмеленип турган, канчалза экил дөзөдөн билер алыр ужуруг.

Бир мындыг чикек. Кара-Хол ортукмак школынын ооредилгези бай, хүлэр-оол ооредилгези бай, хүн чурумун сактып, өш-өрүгөтө каржы, алазында бичи-даа дуаа катпас турган. Ол эштериниң сөзүн-даа дыңнаас, хостуг

Лидия Владимировна Новикова орус дил башкылар оон беш чыл ачылдылар негел. Бодунуң башкылар үзөдөшүр иштиниң урутлуг кончуг эки ачылдылар турары дөзөк оңу «Улус ооредилгезиниң тергилги» деп хөрөк демдө-биле шаңнаан. Ол ам

Чөп-Хемчик районун Хайыраканда Оң-дугула 30 чылы аттыг школада орус дил башкылар турар.

ЧУРУКТА: Лидия Владимировна Новикова кичээл.

С. ФЕОКТИСТОВТУҢ ФОТОЗУ.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ

Прагага байырлыг кечээ

ПРАГА. (СЭТА). Праганың Сметана аттыг улут концерт залына Чехословакия биле Совет Эвилелиниң аразында найыраал, бот-бодунга дуаалажыр болган дайын сөөлүдөгө кады ачылдыларга дугайында Керзонниң 25 чыл болганына тураскааткан байырлыг кечээ болган. ЧКП ТК, Чехословакия-Совет Национал фронтунуң ТК, чехословакия-совет найыраал Эвилелиниң ТК, ЧКП-ниң прага хоорай болган область комитеттери база өскө-даа организациялар кечээни органиастаан.

Кечээге ЧССР-ниң Президентин Л. Свобода, ЧКП ТК-ниң Бирги секретары А. Дубчек, ЧКП ТК-ниң Президиумунуң келгину, Национал фронтунуң ТК-нын даргазы Э. Зрива, ЧКП ТК-ның Президиумунуң келгину, ЧССР-ниң Национал хуралын даргазы В. Смирновский, ЧКП ТК-нын Президиумунуң келгину, чазактын даргазы О. Черник, ЧКП ТК-нын Президиумунуң келгину башкы не-

жигунуге кандидаттары, ЧКП ТК-нын секретарлары, чазак келгинушери, партия, политиктиг, күрөк болган хой-нигит өскө-даа улуттукчулар олурушкан. ЧССР-ниң болган СССР-ниң национал тукутары-биле шимзон залга ийн найыраал чурттарын национал гиминиңиңиң алгаста чачылганын турган.

ЧССР-ниң чазактын Даргазынын орадакчызы Ф. Гамоу керзонниң 25 чылнага бараан болдурган алгастады кылган.

ЧССР-ниң ЧССР-де элчини С. В. Червоненко чымалганынын мурунуга чүдө чугаалаан.

Иштетиди болган чугаалам Совет Эвилелине болган чехословакия-совет найыраалга алдар болдурган Иороздөр салымшынын болган адыш чазаккымын каш удаа үзе кирип турган. Кечээниң киржилгези бот кырынга тура «Интернационалды» ырлаан.

Байыраалдык улут концерти биле кечээ доозуган.

Чылдагаан эвес, сылдаг-дыр

Будурулга-даа черинге, албан организацияларга-даа, а элзек хой таварылгаларга өг-бүдөгө-даа, арагалаашкы дугайында күөсөткөшүр өсөс чугаалажышкынар, хураал-сугаалаар бо-ла болулай бээр. Оларын тымылдырып келер кола буруулуг кичилер, хой нуруузула-ла, салдыкпиз арагачылар ийикте, азы арагалаашкыга сундулуг кичилер болтулар. Арагалаашкыга удуру демселте күш-ажылга хандыкшыдыг, ак септидиз кичилер ийиктеп киржи, оларга хамаарыштыр боттарынын келзеккышкынын илередип, хой-нигитиниң черепиндеп хайдыл. Иштетиди корум-чурумун камтаан албан черепиниң чедир-лаа-даа турар. Бо таварылгаларын кайымында-даа арагачылар ачылдылар турар коллективтен азы администрация органындан чогуру хемчөк-көзөмчөни алыр.

Ол чөптүг. Арагачыларын эң шыгжы кездер хөрөк. Оларын уружуудан будурулга чери кычылдыр, хой-нигити дүвүрээр, кичилериниң шөлзөн, култулуг дымчаныр арагалажы кымырлар, өг-бүдөгө асдыг үлөр, уруглар кичизилгезинге аар уружуктар таваржылар. Ону бадыткаар төлөдө, мааня чангыс-ла коллективтин чикээк көрүгөтө-дир. «Ада туду» трест бистиг республикада улут тургустуу организацияларын бирээ. Ийчанга ыла кичизилгези ачылдың кош-каандан бо чылып 69 кичи арагалап, чурум үрөш, миллионга кирген. 1968 чылдың тос-ла айларын дуржууда безин 432 кичи-хүнү прогуд болган. Оң эң хой нурууу арагачыларын үлүүне олажы турар-дыр. Бир өсөс арагачы уружуу-биле прогудулар, миллионга кирер чоруктар турбаан болза, ичча күш чүдү будуруп казбамал? Ол өсөс болза, трест тууду-монга ачылдыларын планын чүдө көзүн өсөс, харым шуут ажык күөсөткөн турар ийик.

Чамдык транспорт болган өскө-даа будурулга, албан организацияларын ачыл-хөсөдөн мындыг барымдааларын хойну көрүгөтө болур. Чикээк Ойгул, байыраалын сөөлдө кызылдуу чамдык автоавтомобиль бичилериниң чоллашкыларын оңу шаа кичи ачылды үчүгүл. Арктикаларын сугаалап, тодарайды келер, колдуу ээржир болган. Оң чылдагаан ийн тодарайды айттырар, «декей-оолан» алганнар, олар

иң эдилзөн машиналарын үрелки, «кемдө», ийчанга «хостуг хүнде дымчанын» тур бис деп тайылгырлаан. Техниктиг хыналдаларын өзүгээр алырга, хөрөк кымында машиналар үрелген эвес, а чамдык чоллашкы боттары «кылаң-кара» чооглапанында, «кемдө», ачылды үнзөн болгулаан.

Кичиниң мораль-политиктиг мөзү-шнынарга арагалаашкынын бак уружуктары кайы хире удулуг дөзөдөн хой фактылар-биле бадытка болур. «Шыны» хой номчулгудары «Комсомольская правда» парадитыган «Гурагала болган төгү» деп, чугаалажышкынын хой ота-кылыг чүдүдү номчаан бээр. Бистиг республиканың бүтү Совет Эвилелине бака сугаажыккан ол таварылга өзүгээр чоруктуг болган халалыг. Оң-биле кады, ол фактынын боду бергенине чылдагааннар баа турган, ийчанга ол анаа таварылга эвес, а факт болуп турар.

МОРАЛЬ ТЕМАЗЫНГА

Устүдө адаанамыс дег уаул-даа, үрүмдө-даа кеминг үгелдигер, кулганаалымын, өг-бүдө сандараашкынары колдуу арагалаашкынын уружуктары болуп турар. Бо бүгүн барымдаалааш, «Шыны» соуну арагалаашкыга удуру демселте хамаарышкы айттырларын бодуну аргалаашкыга колдурар дөзөк бо чүдү чүдү парала. Моңу мурунда чылдарда «Сончуг келери албан эвес», «Гостиница арагалаар чер эвес» дөзөк чергелг материалдарын бо солун паралаашкы болган бистиг бичижилгезин, иштетиди ачылды чон ол айттырларын лави-биле дөзөк, чугаалажы көрүгөтө ийиктеп киржи, боттарынын хой чугаалаашкыга арагалаашкы-биле демселдиз чидиг айттырларын колдургалар. Ол бүтү чургуу түнөөлү бергени маржы чок. Редакция бүтүн үзөдөш айттыганын чүдөдөри улачымы хөвирлэг бо чүдү чугаалажы көрү кылдыр парала, бистиг хой саным номчулгударымыс, бичижилгези-биле айла ийиктеп киржи, чер-чөдө боттуг байдалларга даялган, тодарайды фактыларын чугаалаашкы билки, үлөг санал-оолдарын бээр дөзөдөн ийеген турар.

«Чылдагаан эвес, сылдаг-

дыр» деп, арагачынын чөптүг чылдагаан тирткан эгелзек кичилзөн харымды чөдөдө каш-даа улаа дыңнаан бис. Ол шын кемелзешки. Шыны-ла чүчү чүдө, чүдө чылдагаан эвес апарганым? Бүдүрлүг удурутукчулар, партия, профивиле болган комсомол организацияларын, ийгитиниң корум-чурумун камтаан органнар, кандыг-бир коллективтиг келгинушери арагачыларын сугаар, эде кичизилдер дөзөк хой күштү үдүрүп, үе-шакты чарылда, хураал-сугаалаарын, чугаалажышкынын кылып турар. Ол үдө арага ийикте, прогудула аачы чурум үрөш кичизил чылдагаан тирткан, аргачылар орадажышкыларын бирээл — таңыжынта азы төрөлгөтө ужурашканы болур.

Чүдө арагалай берген сеп, ачыл хуну турган-дыр, азы даарта ачылдылар турган-дыр деп оон айттырар: — Таңыш эжим келген, оң-биле хөрөшөкчө, хөжүн эрт-

бүдүрүп алыр, мыда өөренип турар күдээниңге ужуражыр дөзөк чедип келген. Болчапкан хүнүндө автовокзалга келерге, күдээни бир эштинг бо утукту турган. Ужуражыла-даа хөжүгө-дө эгелзөн, шидер кычылды дөзөк чөдө өөдө-дө турган. Элзек үе өрткөдө оларын бирээ «өөдө» калган. Оозуң бир-ле черге «өрөшөлө» чедирген ык-каш болган. Мун-не чүдө мөңдү-чагай. Даартамыда уду-дузаламны база уламчылаан.

Баштар нап, чылбеленишкы кичилгези-биле турган. Сонуга чүдөдө «ужуражыла» чүдө-жикелжө» шылзат. Автобус чоругу мурунда вокзалга келген, база-да шиде барганнар. Чесени чооглаашкынын өскөсөдөр, а аачы-биле күдө хөжүн аздааш, унуу калган. Эдериңи эжи, өөрүн тургуза чадаш, чөмөданын алган, бир бажың чоруккан. Каты биле күдээни эртен оттуп көөргө, бирээни аалында-даа чөдөтө, өскөсө обшечитиңде-даа эвес — ий-ле хоорай миллионнамыда чыткан. Үш кичиниң ийн ачыл хүнү, кичизил мөзүгү ыкчаар оскундурган.

Бир мрак райондан келген кохоз даргазы оң Кызылга үш холду, хой чүдөдөри будуруп алыр ужурутун турган.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Төрөдөри, өш-өрүң утук алыры, эш-өрүң арагалаашкы «ууру» болган өсөс болган совет улуустук, чангы чачылдарына каржымын-биле удуру. Ужурашкан ийн өнүкчү чүдө алаа хөжөргөп, чугаалажы болбамал? Бир өсөс дашка кудерчиг чугула болза, оң өй-хөмчөң, үе-шанг болган кылдыр черин сарымдыг болд алза таарымчалыг болур ужурутун. Ийчанга ужуражылаа сымдаан арагалаар чорук кандыг багы уружуктарын үстүдө чугаалажымыс.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег редакция номчулгударга идеген турар.

Арагалаашкыга удуру демселдиз бо болган өскө-даа айттырларын талазы-биле дөзөдөгөй чугаалажышкыны «Шыны» аргына кылып, үнелг санал-оолдарынын кирген, чер-чөдө байдалды бичжон чугаалажыларын алыр боор бис дег

КАДАРЧЫНЫН ҮРҮ

ЭРТЕНГИ соок хат ак-ак бөрттөргөн кедипке шет-чигеппер баштарын буурадыр сизгишпаша, Кара-Сутуну ууну куду хар-дүвүнүрүп, бедик даглар баштарында коолаздыр уулу тур. Оруктуу жыжк ийлеринде хар хөрүтүлдө берилген.

Хат чоруту соокуман, эртенги хууну херел даглар баштарында шоуп келген. Ынчалзажок соогу ам-даа хе-вээр, дөрдө буулаар бот-боттарын сүрүшкен деп, бурунгаар бир ай кошпашаан.

Хатта, соокка шыжыгы, хейде-ле мунган адымын дагыдедири-биле десепин, чыгымын дуй тыртышпаша, шошкудуп олтур меп. Кара-Сутдан ирак эвесте Чаданла-Оруу аразынын чаагытты өрү эрткен. Ында мый-бээр манашаан машиналарынч даш-шаман эртенги мр-жыны урп тур. Моң чоруп олтурар ортукуну бир тала-амыла тараа шалдыр ак хара-биле шыптышпаша, уула-чүе деп, ээилрей чатты-лып чоруткан. А оёке тала-амыла дүзүп каан бораанды-лар ышкыш бичи, мөкүрөш тейлер черелешип өскөн. Мурнууда ээон ыракта, олар-белчипарлиг. Кургадырнын сүзүр бажымын барааны кө-сүтү келди.

Кургадырнын мээс тала-амыне ачкы келгеш, хар чу-галай бөөрге, ам-на шуудай бердим. Хертен-ле, дөрдө-даа чүе деп, мырнай кы-жыкка бир-ле кыжылап чыг-жаак түн дымчалып келди. Ырыкын сөстөр орта дым-набаа-лаа, аялгашы кезе-жөө бидилгир болду. Азын ак-сын тыртып доктаалык, кө-ре бөөргө, дагыш шыпшык бажында, шоран халлар ба-ры-биле кара азыгы кижкырлавышкан, чоруту бар чор. Удараанда оң барааны кө-үлөйөн барды.

«Бо хире хатта, соокта мр-жыны урп тур. Моң чоруп олтурар ортукуну бир тала-амыла тараа шалдыр ак хара-биле шыптышпаша, уула-чүе деп, ээилрей чатты-лып чоруткан. А оёке тала-амыла дүзүп каан бораанды-лар ышкыш бичи, мөкүрөш тейлер черелешип өскөн. Мурнууда ээон ыракта, олар-белчипарлиг. Кургадырнын сүзүр бажымын барааны кө-сүтү келди.

АНЫЯК ИСЧИЛЕР

Школачыларын коммунисттик кижизилдешкенге анык тургустерин республика станцияны үдүн кирип турар. «Комсомол, сенз алдар!» деп чарышка ээон хой школаар иденкилти киришкен. Ынчалзажок оо походо 23629 шко-лачы киришкен. Ылангыт Кызылдын, Ак-Довурактын, Ко-пу-Асынын, Дүргөнийн, Сары-Септин, Тээлинийн, Ча-даананын, Хорум-Даттын, Чаатынын школачылары көсү-чедикшиппин болган. Эң дээр болган школачы 10 тээ-ливары эгезинде Москвага болур түнел сакта киришп. В. И. Ленинниц тургустеринден бээр 100 чыл болурунда алдар кылдыр чарлаттылар «Ленинниц күзөл-бодадарынын оруктары-биле» деп чаа похотун стартын Улаановск хоор-айлан бистин Тывага чедирип келдерин.

Төрөн чирин шичилээр, маадырларын изин истээр анык салгычтарын чаагы херээ апарган. Москва, Ле-нинград ышкыш хоорайлардан эгезиш, улуз Ленинниц те-лүте эгезинде чурттан турганы Шувеевск суур, Тыванын үдүтүр тейлери — Ак-Довурак, Хову-Аксы ишчаар хой өөр-ишчилер эгезиле чораша. Районларынчтай салгы сел-таргыга 1800 өөрөнчте киришкен.

Школа музейлерин көзүлдүр, өкжидер сорулга-биле 5 конкурстарын чарлап, түнел үдүргөн. Оон түнелден 38 музейлер тыптып келген. Оо ышкыш 36 музей буула-ры, дайынчы болган күш-ажыкчы алдарын 63 буулачы-бар апарган. 20 ленинч класстар, өрөөдөр экч кылдыр де-раттыган.

Анык тургустер станциянын база бир чутуга ажыкы херек демдиктерин эң хойчу белеткери болур. Тургустер спорт болур тээде ол тускай разрядтар азы-биле негел-делеринг. Орткен чылын 284 аныктерин, разрядиктерин белеткен. Оларынч хой кезип «Анык тургустер» болган «СССР-ниң тургалы» деп херек демдиктерин алгылаан. Чам-дык школар боттары аныктерин, разрядиктерин белет-кел туралар.

Школаларын өөрөдө-кыжизилдешкенге ажыкы экжип-деринге тургустер болган курт-шичилчелерге тургалары кан-дыкшылар ийги чөрөгөн асч чутуга айттыр. Төрөн чуртка, партияга шыгыч бердинген патриоттарын, чаа-быштыг интернационалисттерин кижизилдеринге, ол ыш-кыш быжыг чуртума, эрес-диди, азынгар кышпагай бол-ган кай-кадык болурунда анык салгалды кайнап өсү-рлеринге ол удуз ужуз-дугалы. Ындын сорулгаын бистин станциявыс бодууну мурнада салып турар.

Е. МЫНДРИМА.

«Төрөн чурттуң мангалалында» деп П. ГОЛБИРВУН фотостууду.

ЧУРУМАЛ

накты малчыны. Малды се-мирти кадарчынын талаа-зын бодууну чымдырган ар-га-дуржулазын ол өске мал-чынырга дамчыдып берип турар. «Арган-даа малды ап-парып бөөрге, Куулар Докпа-кович семирти кадарын каар-ла болгай» деп, оң дугайын-да өске малчынырга чугаа-жыл турар.

Мурнакты малчынын ажы-лымч арга-дуржулазын чуга-ка калдында айтыр бөөргө, ол хогаут хулуна-урушпаша, тайыбырлады:

— Бистин «Тыва» совхозу-аус мал семиртир ужураут совхоз чүе. Азын ужурунда малды малаштыр семиртир, оон эң улуз немерде деизин алыр дөр болза, мал чени-нин четтир кураалыры эрге-жок чутуга. Четтир ченинг

болза, малды бодуустун «мо-гаттынмыдан»-даа хама-арылга чокка, чымдык кайы-даа үзешле эки семирти азы-рап болур. А ам бисте кан-дыгы? Мал ченинч белетке-ли чыл буруда күсеттинмес болур-дур. Ынчан кээрде, мал семиртирине хамык чүе ка-дарчы кижиниң кажарында хамааржыр апар-дыр. Чер одарына семиртир черде чутуга. Мал ченин чарыг-тамыаа болганда, адынган немерде деизиниң бот-үкеш чык болуру бидилгир. Ын-чанга мен малды чер одар-гыга семиртирине улуз куженишкенин үдүрүп ту-рар киж мен. Моң ужурун-да мээ кадарган тарыла-рымын немерде деизин улуз болур.

КЫЗЫМАК, шудургу ол малчынын төлөтүг күш-ажымын Төрөн курт бедик-беле үзешкен. Оон хөрөн «Хүдүдөдөдө деиз» орден каастап турар.

Ээон каш хунир эрткен-де Куулар Докпакович-беле совхоз суурунга ужуражы бердинс. Оон арын-тырайы база-ла өөрүшкүлүг хежээр. Ынчалзажок оон сеткили ээон дүвүрөөн хевириниң эн-девин.

— Анык малчыныр хура-лы болур, айнаа-деп, ол чугаалады. — Оларга ар-га-дуржулаж дугайын чугаалап бээр киж эвес мен бе.

— Силерде чугаалаар чүе эңдерик-ле ынаан, Куулар Докпакович — деп, ону дет-кидим.

— Ынчанмай канчаар. Чу-гаалаар чүе-ле бар...

Суурунч кырылга кезежкы имир дүжүп келген. Малчы-нар хурады дем-не доосту берген. Оон кижикчилери аалдарынче тарап чанып тур-ган. Суур кыдымында бир-ле черде дыкнаанын ырымың аялгаш чыгылааны-дыр. Ол ырым дыкнааш, Куулар Док-пакович-дир деп билип тур-дум.

О. ХЕВЕР-ОЛ.

«Тожунуң аңчызы» В. ВОЛЧЕНКОНУН линогравюры.

ТҮННӨЛДИ ҮНДҮРҮП ТУРА...

СЭКП Төп Комитетинин болган СССР-ниң Министрлер Чөвүлөтүн күш-кулытура база спорт ажыкы экжидер талаа-биле 1966 чыла үдү-дүргөн Чарымын амыдырлаа боттандырган дээр Бай-Тайга районун спорт чөвүлөтү эвеш асчылдарын кылдып чоруткан. Оон уламчалан спортка халыкшылааларын салып хуи бүтүдө азып ту-рар. Нам чыл бурунгау ра-йонга разрядтыг спортчулар барык чок турган болза, ам 341 четкен. Оон иштинде бир-ти разрядтыг спортчулар 20, ийги разрядчылар 60.

Бай-Тайгага суралгы спорт-чулар бар. Районунч спорт че-веш асчылдарын кылдып чоруткан. Оон уламчалан спортка халыкшылааларын салып хуи бүтүдө азып ту-рар. Нам чыл бурунгау ра-йонга разрядтыг спортчулар барык чок турган болза, ам 341 четкен. Оон иштинде бир-ти разрядтыг спортчулар 20, ийги разрядчылар 60.

вуделинч даргазы Хомушкы Киров бурят болган тыва на-ционал хуштерде бодуун деизинге республикага хой удаа чемпионнаан, районога оң ажык чыл дүргүзүндэ до-ктаамал шүткен. Кулытура кидилдиниң эргелечини Ка-ра-Кат Ооржак Тывада бил-дигир анык мөтелеринч бир-өөз. Олар ийкээ эрткен чыын Якут АССР-ниң найы-салады Якутск хоорайга Си-бир болган Ыраккы Чөөн чыл уластарынч спорттук на-ционал хевирлеринч тала-зы-биле спорткадазында бер-ти чарып ап, РСФСР-ниң чемпионнары болганар.

Анык кыс Кара-кыс Хо-мушкы шымдырага республи-ка чемпиону атты эгезип чо-руур. Милинч сабырынын ажыккадазын Дары-оол Ужар-оол, эччи Валентина Самдан, «Тээли» совхозтун ажыкчыны Ким-оол Чарык-дан спортка боттарынын мерге-

жээн хевирлеринге каш удаа шаптал четкенер.

Байырлаалар болган дын-таныр хунирде школарга, суурларга, район төвүнде мар-гылаалар чорудары чанчыл апарган. Бо чымдык эгезинде бээр үжөн ажык биче хемчээ-лиг, 14 район хемчээлиг спорттук маргылаалар болган. Айнаа ийкээ-биле 3,500 хире кижик киришкен. Спорттун чайгы сезонунч ажыкшы-нынынга, халыкшынынынга, ВЛКСМ-ниң 50 чыл оюн-га тураскааткан комсомол-профшкола кружоуга күш-кулытура оолдар, кыстар массалык-биле киришкен. Ба-рыны-Хемчик районунч спорт-чулары-биле хөккөйтө, тыва хушкө, хол бөмбүтү, баскет-болга болган оон-да өске хевирлерге эң-хуунуң маргы-лааларын чорутуп турган.

Школалардан өзүл оор шилдиг спортчуларынч тып-тып кези турары өөрчүтүп, Тээли ортукмак школага раз-

рядтыг өөрөнчилеринч саны 71, «Урожай» эки-тура спорт кижизилдиниң кезиктинери 240 четкен. Оон классчы Зоя Сарыглар республика кружоу-га 1000 метр хемчээли ийи чылын улаштыр чемпионнаан. Зоя ийи өөрөдөгө, үдөгөр-лиг салгыла-чурму-биле база өөрүндө ыгылаштып турар. Хол бөмбүтү, баскетбол ойнаары-нга мергежилди. Оо-ла шко-лада Света Чымыт-оол, Гена Аралдык, Лора Намчыл рес-публика маргылааларында удуз улаз аразында бичи ченишкенинч болуп келген. Школачынч спортка халык-шылаалары «Олимп» деп по-литбөлүмдө кирип турар.

«Тээли» совхозтун аныкты-ры стадиону туруп агаан. Ында хол бөмбүтү, баскет-болдун, чадаг чарыштын де-ригилч шөлдери бар. Кезир чызын ол стадионуң нотаан-чылары-биле ыштарынч та-пып олутурар. «Мурнакчы», «Кара-Хол» колхозтарда тээ-

рымчалыг спорт шөлдери кыл-дынган. Комсомолдун 50 чыл оюнда оларга маргылааларын эрттирген. Район төвүнде эр-кен чылын туруп эгезиле ста-дион мынчага чедер кылдым-маан. Чылдаганы — үдүр-вэ чогуур акша-хөргөттинч өскөз чарыттына бергенпи-де. Оон уламчалан оң стади-ону тулар дээр чедер ээон хой адагаштар турбошаан.

Спорт ажыкы экжидер, спортчуларга хайымчалыг байдалды тургузар талаа-зын салгып салып турар кижилер хой. «Мурнакчы» хо-костун даргазы Х. Кулурун-пай спорт керекселери са-лар хөргөттинч чымдык үдү-рүп, саттыган чүдүлдеринч эгизил-хамгалыган доктаа-мал хайтаргап келген. Шуй ортукмак школынын башчы-лары Ким-оол Сарыг-Донгак, Мерзек Кудуруктай, комсо-мол районунуң секретары Кой-оол Ооржак, Тээли орту-мак школага күш-кулытура башкысы Алексей Ампилов олар спорттук организаци-ялар, иделейлтиг пропаган-дистер болуп турар. Хей-иш-тич судьяларынч саны база өскөн.

Тээли ортукмак школага, «Мурнакчы» колхозта спорт коллективтери маргылаа-ларын хой удаа эрттирп, та-лангыштыг спортчуларын белеткел, район хемчээлиг мар-гылааларга шүтүп турар. Ындыг турбужа чамдык

улуз хемчээлиг организаци-я чөвүлөндө күш-кулытура болган спортче салгып сал-байт турар. Оон чижээге рай-по, район амнелген, Тээли-ниң тууду уластуу хамаар-жыр. Ында аныктар-ла хой. Олар боттарынын бот-плеще-инч көдүрбей, хостуг шактар-да спортчу оюннар, маргы-лаалар эрттирбей келген. Спорт — күш-ажыл болган угаан ажылы-биле сымар хол-баалыг, ажыктып бүдүрүк-түп белидеринге, кулытурук дымталыктага ажыктып деп чүвени ол организациаларда болбос кижик чок. Ындыг бол-ганда чүе организаставайа турарыт.

Бай-Тайга ам хөккөйтө ой-нал эгезген. Кожо суурларда болган класстар аразында эң-хуунуң ужуражылары болуп эгезген. Эрткен дын-таныр хуида Барыш-Хемчик районда Аксы-Барлык суур-пун хөккөйчилери Тээлиге ааллап чораша.

Хөккөй — кыжык үдө эгел-массалыг спорт хевир. Хөккөй хөккөйчелер, майык-тааштарлы, кышчаларын са-дыгларда сатпай тургустеринч күзедик кижилер тыпшай турар. Бир эвеш ол бүтү бар болза, хөккөй ойнаас анык кижик районда барык чок. Бо талаа-биле райпо, рес-публикалыг хөргөкчилер иш-талеп дариы өөрөнч көрө чогуур.

М. КЫРДЫГ-КАРА.

Демисел чидигелген

ШЫДЫРАА

Республиканын хал-шы-раа чемпионналынын сески са-лымы эрпип, төндүр ойнаваан ужуражыларынын катал кыл-ган сөүлүдө киржикчилерин тургустер табилчалында байдалы тода көсүтү келген.

Республика чемпиону Н. Шиниши П. Берковичин (маргылаалар үнгөн киржик-чилер) алган салынч кызыт-даа чеди салып ап, маргылаа-нын тергенин болуп берген. Ол алдыгы салгыт Х. Олар-би-ле ойнагынчын барган са-лымына тилекчилер бөөн үтенин оон байдалы ынаа экижип-кен.

Тес-Хемчин шымдыраачын И. Махоткин О. Куулар-биле соңгаралып каан салыныз уттурга-лаа, азы салынч ап, тергилектин соонла чып-

шыр сүрүп чоруп оор. Кы-зылдын үш шымык шымдыра-чылары Ч. Оюн, М. Төлөт, Х. Олар олар 5,5—5,5 сан-нарын ап, тергилек тур-ларга чедер дээр кыжымак бурунгаарлап чоруп туралар.

Тес-Хем чемпиону П. Арта-монов тергилек тургаларын бирээли турган, К. Саян-биле ден байдалыг соңгаралык салыныга уттурган, беш сан-ныг апарган. Чөөн-Хемчиктин шымдыраачы О. Бегин 4,5 сангыт, П. Чыргал-оолда 4 сан бар. Кызыл шымдыраачы К. Саян 3,5 сангыт бөөн, маргылаада байдалын чүтүр-гөткөн. Б. Хомушкы, П. Ону-ров, Куулар оларда 2,5—2,5, а Монгушта 2. Буула 1 сан бар.

С. ТАМБА.

Редактор К. К. КУДАЙП.

ЖИНО

ДЕКАБРЬ 14-ТЕ

«НАЙРАЛ»: «Сотур хөгжүмү» 9.15. «Алдым былаа» (1-ти, 2-ти сериялары) 11, 2.10, 5.20, 8.30 шаңтарда.
«ЕНИСЕЙ»: «Ракеталар ужурун үнмөс ужураут» 10, 1.40, «Бажык болган ээ» (делем экранинг) 11.50, 1.30, 3.15, 5.10, 7, 9.20 шаңтарда.
«КАА-ХЕМ»: «Трембита» 3, 4.45, 6.30, 8.15 шаңтарда.
«ВОСТОК»: «Мухтар, менче кел!» 3, «Оскар» (делем эк-ранинг) 4.40, 6.35, 8.30 шаңтарда.

Лотереяда 720 автомобиль

Акша-бараан лотереязынын чаа чылга ту-раскааткан үндүрүлгөсүнн тиражы 1968 чыл-дын декабрь 25-те Куйбышев хоорайга болур. «Волга»—180, «Москвич-412»—180, «За-порож»—360, мотоцикл «М-63» болган «Урал-2»—540, «Иж-Олимп-2»—720 болган өске-даа улут өрөктүг чүдүлөр ойнаашкына таваржыр.

Ол ышкыш 1-ден 300 рубль чедир акшаны ойнал ап болур.

Төрөлдеринге, таныштарына чаа, 1969 чыл-биле байыр чедирбишаан, белекке лоте-рея биледин сатып бээрин утуптар.

Лотерея билеттерин ажаалга кассаларын-дан, магазиндерден, ийинтин чеченилге чер-леринден, харылаа салбырларында, кино-театрлардан, «Союзпечатат», аэропорт, ав-товокзал кассаларында салып ап болур.

Лотерея билеттерин сатып алырыңче дала-жынар!

АЖААЛГА КАССАЛАРЫНЫН ЭРГЕЛЕЛИ.

Парлаалга болгаш НОМЧУКЧУ

Чөөн-Хемчик районда «Сут-Хөл» совхозтун Алан-Маалыр салбырларда партия, комсомол организациалары, хой-ини-тин парлаал таразыкчылары 1969 чылдын солун, сеткүзү чыгыштыган организастыг чуртуккан. Ийигиз-биле 600 кезек чыгыштыга кылып тур-гаш, херек кырында 695 ке-зекти бижиткен, оон иштинде «Шын»—215, «Тыванын аны-яктары»—120.

Кижик буруу чыгыштыгалыг турар кылдыр парлаалынч ужуз-тузалын пропагандалар, организастыг хемчегер чор-дар талаа-биле хой-ининин парлаал таразыкчыларынын эки ажыкын демгелээр ар-тык эвеш. Ындыг организатор-лар Монгуш Шээли чаа чыл-дын чыгыштыгалыг 200 ажык кезекти тараткан. О. Дадар-

оол «Шыны»—116-ым, «Ты-ваанын аныктары» — 38-ти, аны-буру журналдары 38 кезекти тараткан.
Солунар болган журнал-дары доктаамал номчуп, ча-гыштып ап, боттарынын полит-балин бедили, мурнакы ар-га-дуржулажы ажыкыга ачылган, чер-черде болуш-куннарын билип ап туралар хой. Оларга Тыва АССР-нин Леэни Советинин депутат О. Дажы-Намчал, малчынар О. Конгар, О. Монгуш, М. Ак-кыс, О. Доржу, О. Калдар-оол, О. Эрес-оол, О. Маска болган өскөр-лаа хамааржыр. Алан-Маалыр сес тыл школа-чыны башкылары О. Дү-чмен-Байыр, А. Дачыт, А. Ондар, С. Серен олар ту-тузунда 6—8 чедир чыгыш-талыг.

М. СУНДУАЙ.

редакциянын президи

Кызыл, Шетиник—Кравченко кудучтут, бажыл, М 3 ТЕЛЕФОННАР: Редакторун 24-63, редакторун ораакчыларынч болган пропаган-дизинин 35-24, харыгалалыг секретарынын 23-25, партиялы амылчыл кидилдини 23-54, кулытура спидизини 37-13, кээе азыл-агыл кидилдини 21-47, үдүтүр кидилдини 22-64, чаага база совет тургузут кидилдерини 21-27, информация кидилдини 20-60, бухгалтерини 31-75, корректорларын 27-41. Солун келбей барганга 32-75 телефончо холгар.

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлөтүн чынында оларга эргелелинги типографиязы (Кызыл, Шетиник — Кравченко кудучтут, 1).

ТС—01507.

Солун неделяда алды катап үнөр